

PARA | HABER

Gıda fiyatlarını dengede tutmak için kesimlik büyükbaş hayvan ve karkas sığır eti ile buğday, mısır ve arpada gümrük duvarları indirildi. Kesimlik canlı hayvan ithalatında gümrük vergisi yüzde 26'ya, karkas ette yüzde 40'a düşürüldü...

HÜLYA GENÇ
SERTKAYA

Gıda enflasyonuna "ithalat" freni

GIDADAKİ fiyat artışını frenlemek amacıyla et, kesimlik canlı hayvan, buğday, mısır ve arpa ithalatında gümrük vergileri indirildi. İthal edilen kesimlik canlı büyükbaş hayvanlarda yüzde 135 olan gümrük vergisi oranı yüzde 26'ya, karkas et ithalinde ise yüzde 100 ile yüzde 225 arasında olan gümrük vergisi yüzde 40'a düşürüldü. Yüzde 130 düzeyinde olan gümrük vergisi oranları buğdayda yüzde 45, arpada yüzde 35 ve mısırdaki yüzde 25 oldu. Ardından yerli üreticiyi korumak amacıyla canlı hayvan, karkas et, buğday, arpa ve mısır ithalatında gözetim uygulaması başlatılarak, ton başına "asgari birim fiyatlar" belirlendi. Ekonomi Bakanlığının tebliğine göre, canlı hayvan ithalatında ton başına 3 bin dolar, karkas ette 4 bin 500 dolar, buğday ve mahlut, arpa ve mısırdaki ise 200 doların altında ithalat yapılmayacak.

KARAR YÜRÜRLÜKTE

Enflasyon artışına önemli oranda katkı sağlayan ekmeke, kırmızı et, beyaz et ve yumurta fiyatlarına doğrudan ya da dolaylı etki edecek buğday, arpa ve mısır ile kesimlik canlı hayvan ve karkas sığır etinde uygulanan gümrük vergilerinin düşürülmesi hakkında karar 27 Haziran itibarıyla yürürlüğe girdi. Karara göre ithal edilen büyükbaş kesimlik canlı hayvanlarda yüzde 135 olan gümrük vergisi yüzde 26'ya indirildi. Karkas et ithalinde yüzde 100 ile 225 arasında olan gümrük vergileri yüzde 40'a indirildi. Yüzde 130 düzeyinde olan gümrük vergisi oranı buğday ve mahlutta yüzde 45, arpada yüzde 35 ve mısırdaki yüzde 25 oldu. Buğday, mahlut, arpa ve mısırın Bosna Hersek'ten yapılan ithalatında ise gümrük vergisi alınmaması uygulama-

sına devam edilecek. Gümrük ve Ticaret Bakanlığ'ından yapılan açıklamada, ithalat rejimi kararı sonrası yapılacak hesaplamalara göre canlı hayvanın yüzde 1 KDV dahil gümrük vergili birim kg maliyeti 22.14 TL'den 11.88 TL'ye, karkas etin birim kg maliyeti ise 28.44 TL'den 19.91 TL'ye düşecek.

ASGARİ FİYAT UYGULAMASI

Üreticiyi korumak amacıyla gümrük duvarları indirilen et, buğday, arpa ve mısır ithalatında asgari fiyat uygulamasına gidildi. Ekonomi Bakanlığ'ının tebliği ile birim gümrük kıymeti, canlı büyükbaş hayvanlar için ton başına 3 bin dolar, karkas ve yarım karkas et ile diğer kemikli parçalar için 4 bin 500 dolar, buğday ve mahlut, arpa ile mısır için ise ton başına 200 dolar olarak belirlendi. Söz konusu ürünlerde bu rakamların altında yapılacak ithalatta Ekonomi Bakanlığ'ınca düzenlenecek gözetim belgesi alınması gerekecek. Bu belgelerin geçerlilik süresi altı ay olacak.

30 Haziran'da Resmi Gazete'de yayımlanan tebliğ 30 gün sonra yürürlüğe girecek.

Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci yeni sisteme ilişkin yaptığı açıklamada gıda ithalatı kararı alırken, aşırı fiyat dalgalanmalarının önüne geçerek, üreticiyi fiyat seviyelerinin yanıltıcılığından korumayı ve tüketici memnuniyeti sağlamak amacıyla kararın altını çizdi. Yeni sistemde spekülasyon fiyat oynamaları olduğunda otomatik korumanın dengeye gireceğini ifade eden Zeybekci, enflasyona olumlu etkinin temmuzdan itibaren görülmeye başlayacağını vurguladı. Et fiyatındaki düşüşün temmuz ayından itibaren görülebileceğini ifade eden Zeybekci, yeni sistemin üre-

Ekonomi
Bakanı
Nihat
Zeybekci

Faruk ÇELİK / Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı

“Üreticimizin endişesine gerek yok”

Yurtdışından kesimlik hayvan ve karkas et ithalatında gümrük vergileri düşürüldü. Hiçbir üreticimizin, yetiştiricimizin endişe etmesine gerek yok. Zira kesimlik hayvan ve karkas et ithalatı, son Bakanlar Kurulu kararı öncesinde olduğu gibi Bakanlığımızın yetkisi ve kontrolünde yürütülecek. Yerli üretimin daralmasına sebep olacak ithalat uygulamalarına kesinlikle izin verilmeyecek. İthalat kaynaklı fiyat oluşumlarında, yurtiçi üretim maliyetleri dikkate alınacak ve üretici mağduriyetlerine asla müsaade edilmeyecek. Üreticilerimiz, yetiştiricilerimiz rahat olsunlar. Üreticilerimizi korumaya, spekülasyonlarla mücadele etmeye aralıksız devam edeceğiz.

ticiye zarar vermeyeceğinin altını çizdi. Yeni sistemde ithalat arz açığı olan dönemlerde iç piyasa fiyatlarının belirli bir düzeye çıkması halinde ithalat yapılacak. Bu sistem gıda komitesi tarafından dinamik bir şekilde takip edilecek. Gümrük vergilerinde güncelleme yapılabilecek.

DOĞRUDAN MÜDAHALE

Hatırlanacağı üzere işlenmemiş gıda ürünlerinde bu yıl görülen fiyat oynaklıklarının enflasyona etkisinin azaltılması amacıyla Gıda Komitesi son dönemde bir dizi toplantı gerçekleştirmişti. Gerekli olduğu devreye girecek dış ticaret tedbirlerine yönelik çalışmalar da yapılmıştı. Bir süre önce et fiyatlarındaki artış ve gıda enflasyonundaki son durum Bakanlar Kurulu'nda görüşülmüş, düzenleyici kurumlar olan ESK ve TMO'ya geniş yetkiler verilmesi kararlaştırılmıştı.

Gümrük ve Ticaret Bakanı Bülent Tüfenkci'nin yaptığı açıklamalara göre, düzenleyici kurumlar olan ESK ile TMO daha aktif hale getirilecek. Kurumlar, özellikle ette ve fiyatı yükselen ürünlerde müdahaleci alımlar yapılabilecek. ESK ve TMO'ya sıfır gümrüklü, yıllık geniş kotalarla ithalat imkanı tanınacak. ESK ve TMO, Maliye Bakanlığı ve Hazine'den izin almadan piyasayı izleyerek anında müdahale edebilecek.

“İTHALAT ÇÖZÜM DEĞİL”

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Ziraat Mühendisleri Odası (ZMO) Başkanı Özden Güngör, geçici dönemlerde görülen fiyat yükselişlerini göz önüne alarak tarım ürünlerine ithalat kapısını açmanın doğru olmadığını savunarak, et örneğinde görüldüğü gibi ithalatın çözüm olmadığını ifade etti. Tarım topraklarının 26.5 milyon hektardan 23 milyon hektar alana kadar düştüğünü vurgulayan Güngör, “Tarla ürünlerini bir kenara bırakın, soya fasulyesi, mercimek, pamuk, ayçiçeği, kırmızı et, büyükbaş hayvan ithal ediyoruz. Bu nedenle mevcut tarım topraklarını korumamız, üreticilerin girdi maliyetlerini düşürerek desteklememiz

Gümrük ve Ticaret Bakanı Bülent Tüfenkci

Özden Güngör

gerekiyor” dedi. Her yıl ortalama 4 milyon ton buğday ithal edildiğini belirten Güngör, “Buğday üreticisi desteklenmezse, üretimden vazgeçer” uyarısında bulundu. Güngör şunları kaydetti:

“2014'te buğday ekim alanı 79.2 milyon dekar, 2015'te 78.7 milyon dekar, 2016'da 76.7 milyon dekara gerilemiş. Bu yıl da ekim alanlarında düşme olacağını tahmin ediyoruz. Buğday üretimimiz ise 2014, 2015 ve 2016'da sırasıyla 19 milyon, 22.6 milyon ve 20.6 milyon ton olarak gerçekleşmiş. Verim açısından Türkiye ortalaması arttığı için üretim alanlarının azalması hissedilmemiş. 2017'de geçen seneyle yakın bir verim yakalanacağı, üretimin ise 20 milyon ton civarında olacağı tahmin ediliyor. Üretici para kazanmadığı için buğday üretimi yapmaktan vazgeçiyor.”

4.7 MİLYAR DOLARLIK ET İTHALATI

Benzeri sıkıntılarını kırmızı ette de yaşadığını dile getiren Güngör, Haziran 2010'dan günümüze kadar 2.2 milyon büyükbaş sığır, 2.2 milyon koyun, 218 bin ton sığır eti ithal edildiğini, bunun karşılığında 4.7 milyar dolar ödendiğini söyledi. Bu kadar ithalata karşın kırmızı et fiyatlarının düşmediğinin altını çizen Güngör, “2010 Haziran'da karkas kesim fiyatı 18.55 TL iken bu yıl haziranda fiyatlar 28.50 TL düzeyinde. Son yedi yılda dana kıyma 18.50 TL'den 42.5 TL'ye, dana bonfile 24.25 TL'den 70.50 TL'ye yükseldi. İthalat çözüm olmadı. Onun için meraları koruyalım diyoruz. Meralar daralırsa, üreticinin girdi maliyetleri artar. Meralar tahrip edildiği için, hayvanların ihtiyacı olan yem maddesini soya ve mısır ithal ederek karşıyoruz. İthalatta gümrük vergisini düşürme çözüm değil. Sorun, tarım topraklarını, meraları korumakla, üreticiye destek vermekle çözülür” diyor.

“HAYVAN VARLIĞI GELİŞTİRİLMELİ”

Türkiye Süt, Et, Gıda Sanayicileri ve Üreticileri Birliği (SETBİR) Başkanı Tarık Tezel, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın “et fiyatlarının dengelemesinde” ciddi mücadele verdiğini belirterek,

PARA | HABER

Nihat ÇELİK / Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Genel Başkanı

"Kuzu desteği geliyor"

Türkiye'deki kırmızı et açığını ithalatla değil, daha çok üreterek kapatabiliriz. Erken kuzu kesimlerini önleyerek, kuzuları destekleyerek, anaç sayısını artırarak bunu yapabiliriz. Türkiye coğrafyası küçükbaş hayvancılık coğrafyasıdır, bu nedenle kırmızı et açığını kapatmakla yetinmeyelim. 43-44 milyon küçükbaş hayvan varlığını, 80 milyon başa çıkaralım. Bunu ancak erken kuzu kesimini engelleyerek, kuzunun destek kapsamına alınmasıyla yapabiliriz. Talebimizi ilettik.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Faruk Çelik, küçükbaş hayvancılığın desteklenmesi için eylem planı hazırlanması

talimatı verdi. Bakanlık, eylem planı çerçevesinde kuzuların da destekleme kapsamına alınması için çalışma başlattı.

Kuzu destek kapsamına alınırsa, erken kesimler önlenecek. Buzağıya 500 TL destek veriliyor. Bir buzağı ile 10 kuzuyu karşılarırsak 50 TL eder ama biz 40 TL talep ediyoruz. ESK'ya küçükbaş hayvan ithalatı yetkisi bugüne kadar verilmemişti. Şimdi ise gündemde. ESK'nın küçükbaş hayvan ithalatına gitmesini doğru bulmuyoruz.

bugünden yarına et arzının artırılmasının kolay olmadığını altını çizdi. Tarım ve hayvancılıkta gümrük duvarlarının indirilmesini değerlendiren Tezel, "Ekonomi Bakanlığı ile Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı olaya anında müdahale ederek, ateşi biraz daha düşürmeye çalışıyor. Maalesef et fiyatlarında gümrük vergisi önemli bir maliyet unsuru. Perakendedeki fiyat stabilizasyonunu sağlamak için hükümet bir fedakarlık yapıyor. Kararın ülke çiftçisinin aleyhine olduğu şekilde bir takım yorumlar yapılıyor ancak bunlar geçici tedbirler. Elbette Üretici korunacaktır ve korunuyor da" diye konuştu.

ortalama 50 bin baş süt sığırı, 50 bin baş ile 500 bin baş arasında değişen miktarlarda da besi sığırı ithal edildiğini vurguladı. Tezel, Türkiye'nin hayvan varlığını geliştirememesi halinde ithalatın yarın da devam edeceği uyarısında bulundu.

Tezel, besilik hayvan desteğinin kaldırılacağına ilişkin haberlerin "yerli hayvana destek yok" şeklinde algılanmasına neden olduğunu kaydetti. Bunun çok yeni bir karar olduğunu dile getiren Tezel, "Bizler de henüz müzakere edemedik. Mutlaka Mili Tarım Projesi içinde bunun arkası gelecek bir iyileştirme önerisi olacaktır" dedi.

"İTHALAT YARIN DA DEVAM EDER!"

Türkiye'nin sütte ve kırmızı ette yeterli hayvan varlığına sahip olmadığına dikkat çeken Tezel, 1 milyon 173 bin ton kırmızı et üretimi olmasına karşın 1 milyon 300 bin ton kırmızı et ihtiyacının olduğunu belirtti. Aradaki 150 bin tonluk farkın karşılığının 450-500 bin baş hayvan olduğunu ifade eden Tezel, her yıl

"TÜKETİCİYE YANSIMAYACAK"

Türkiye Kırmızı Et Üreticileri Merkez Birliği Genel Başkanı Bülent Tunç, kesimlik canlı hayvan ve karkas sığır etinde gümrük vergilerinin düşürülmesinin fiyatları düşürmeyeceğini, tüketiciye yansımayacağını savundu. Aynı şeyin 2012'de yaşandığını ifade eden Tunç, "Fiyatlar 1 TL bile düşmedi. Yine düşmeyecek. Bugün ESK besilik hayvanı üreticiye kilo başına 3.95 dolara tedarik ediyor. Gübresi, derisi, kellesi, kuyruğu ve işkembesiyle... Bakımı, barınması, beslenmesi cabası. Şimdi kilosu 3.95'e et gelecek. Bu durumda besilik hayvanı kim besler" diye konuştu.

Et fiyatlarında Ramazan'da ciddi bir değişim olmadığını söyleyen Tunç, geçen sene üreticinin kilosunu 25 TL'den sattığı etin bugün 27 TL olduğunu vurguladı. "Bizim 27 TL'den sattığımız et kasapta 50 TL" diyen Tunç, bu işten rant sağlayanların, spekülasyonu yapanların cezalandırılması gerektiğini vurguladı.

Ulusal Kırmızı Et Konseyi'nin verilerine göre, 22 Haziran itibarıyla kombinalar ve kesimhanelerden alınan kilo başına yağsız dana kesim fiyatları ortalaması (ESK hariç) 28.27 TL, yağsız kuzu karkasta 35.82 TL. Fiyatlar bir önceki aya göre sırasıyla yüzde 0.8 ve yüzde 3.8 artışa işaret ediyor. Yılbaşına göre karşılaştırıldığında ise danada yüzde 13, kuzuda yüzde 29'luk artış dikkat çekiyor.

Yeterliliği düşük ürünler

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) açıkladığı 2015-2016 yılı bitkisel ürün denge verilerine göre, toplam tahıl ürünlerinde yurtiçi üretimin yurtiçi talebi karşılama derecesi yüzde 110.2 olarak gerçekleşti. Tüketicinin fazla olduğu kırmızı mercimekte yeterlilik derecesi yüzde 81.6, yurtiçi talebin büyük kısmının ithalat ile karşılandığı yağlı tohumlar ürün grubundan ayçiçeğinde yüzde 78.9, soyada yüzde 6.9 ve kolzada yüzde 26.9, yeşil mercimekte yüzde 43.1, kuru fasulyede yüzde 82.6, pirinçte yüzde 69.9, muzda yüzde 55.1, cevizde yüzde 76.8, bademde yüzde 90.5 düzeyinde.

"ORGANİZASYON EKSİKLİĞİ VAR"

Türkiye Kasaplar Federasyonu Başkanı Fazlı Yalçındağ ise,

Bülent TUNÇ / Türkiye Kırmızı Et Üreticileri Merkez Birliği Genel Başkanı

"Kesinlikle karşıyız"

Besi desteğinin kesileceğine ilişkin açıklamalar üreticiyi endişelendirdi. Besi desteği yerli üretimi desteklemek açısından önemli. Besi desteğinin kalkmasıyla yerli üretim yapan işletmeler de ithalata yönelecektir. Bizim kırmızı et ihtiyacımızı, besicilik yapan profesyonel işletmeler karşılıyor. Bu destek kaldırıldığında, yerli besilik hayvan yerine ithale yönelme olacak. İthal daha ucuz, ayrıca daha kolay kilo alıyor. Bugün 500 bin hayvan ithal ederken, yarın 800 bin-1 milyon baş hayvan ithal etmek zorunda kalınacak. Et ithalatı yerli üretimin dibine dinamit koymaktan başka bir şey değil, kesinlikle ve kesinlikle karşıyız.

canlı hayvan ve et ithalatı yapmak isteyen firmaların kontrol belgesi alması gerektiğini vurgulayarak, bu noktada ithalatta kontrol belgesinin kime verileceğine bakacaklarını söyledi. Son gelişmeler üzerine başkan vekilliğini de yaptığı Ulusal Kırmızı

Et Konseyi'ni toplantıya davet ettiğini belirten Yalçındağ, "ESK da konseyin içinde. Gelsinler beraber değerlendirelim. İthalatın herkese açılması, 'Bu kurum regülasyonu yapamıyor' anlamına geliyor" dedi.

ESK'nın özel sektör gibi rahat hareket etme yeteneğine sahip olmadığını belirten Yalçındağ, et fiyatlarında son dönemde yaşanan hareketlenmelerde ESK'dan kaynaklı gecikmelerin de etkili olduğunu ileri sürdü. Yalçındağ, "ESK gereken adımları atamadı. Üreticinin ithalat yoluyla beklediği besi hayvan ithalatında aksamalar yaşandı. Göle su gelene kadar kurbağanın gözü patlıyor. Organizasyon eksikliğinden kaynaklanan tedirginlik fiyatları bu noktaya getirdi" diye konuştu. ESK'nın ihtiyaçları karşılama noktasında da yetersiz kaldığını, esnafa sattığı etlerde kalite sorunu yaşandığını dile getiren Yalçındağ, şunları kaydetti:

Gerekirse teşvikler kesilebilir

Enflasyonla mücadelede sebze ve meyvede orta vadede atılacak adımlar arasında özellikle arzın az olduğu dönemlerde ihracat teşviklerinin kısılması da yer alacak. Gümrük ve Ticaret Bakanı Bülent Tüfenkci'nin açıklamalarına göre, sera üretimlerinin Türkiye'de başladığı ve yurtdışına ihracat arttığı dönemlerde; eğer piyasada arz azlığından dolayı sebze ve meyvede fiyat oynaklığı yaşanır ise ihracat teşvikleri kesilecek. O malların yurtdışı piyasalara verilmesi sağlanacak.

Bunun enflasyona yansımaları ise yüzde 1.5-2 oranında olacak.

"Şikayetlerimizi dile getirmemiz sonrasında, ikinci bir açıklamaya kadar esnafa et verilmesinin durdurulduğuna ilişkin bir yazı geldi. Azrail çocuk dağıtıyormuş, bizim derdimiz ise elimizden almasın. ESK'nın et piyasasına hızlı alımlarla aktif müdahale edecek duruma gelmesi, organizasyonunun güçlenmesi bu noktada önem taşıyor."

"UZUN VADELİ ÇÖZÜME İHTİYAÇ VAR"

Ulusal Kırmızı Et Konseyi Başkanı Ahmet Hacıncı ise, kısa vadede piyasa istikrarının sağlanmasına katkı sağlamak için yurtdışı kırmızı et üretiminin tüketimi karşılama noktasına gelene kadar sadece besilik hayvan ithalatının sürekli olarak ve besicilerin taleplerini karşılayacak şekilde yapılması gerektiğini vurgulayarak, uzun vadeli çözümlere ihtiyaç olduğunu vurguladı. Hacıncı, "Yem ve yem hammaddeleri, mazot ve gübre, ilaç gibi girdilerin ithalatına bağımlı olmamız sebebiyle döviz kurunda yaşanan dalgalanmalar maliyetlere yansıyor. Girdi maliyetlerinin düşmesi sürdürülebilir üretime büyük katkı sağlayacak. Piyasada orta vadede istikrarın sağlanabilmesi için en önemli tedbirlerden birisi de kombine ırkların ülke genelinde yaygınlaştırılması olacak. Besi üreticilerinin hayvanlarını kesimhanelere göndermesi aşamasında komisyoncu olarak tabir edilen araçların pazarlama zinciri içerisinde yer almaları önlenerek besi üreticilerinin doğrudan kesimhaneler ile ilişki kurması halinde fiyatın bir miktar geriye gelmesi sağlanabilir" diye konuştu,

"ÜRETİCİYİ ETKİLER"

Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB) Genel Başkanı Şemsi Bayraktar ise yaptığı açıklamada, et, canlı hayvan, buğday, arpa ve mısırda gümrük vergisi indiriminin üreticiyi olumsuz etkileyeceği endişesi taşıdığını paylaşarak, bu karardan, üretici ve ülke zarar görmeden acilen vazgeçilmesini istedi.

Gümrük vergilerinin indirilmesiyle ilgili kararda üretici maliyetlerinin dikkate alınmadığını vurgulayan Bayraktar, "Gıda fiyatlarının yüksek olmasının sebebi belli. Tarladan markete çoğu üründe iki kattan, 5-6 kata varan artışlar görülüyor. Market fiyatlarının yüksek seyretmesinin müsebbibinin üretici olmadığını araştırmalarımız gösteriyor. Üreticimiz, çoğu zaman maliyetini zor karşılıyor, bazen de maliyetinin altında ürün satıyor. Yumurta buna iyi bir örnek. Bugünlerde 22-23 kuruşla yumurtaya üreten üreticimiz, yumurtayı 20 kuruşta ancak satabiliyor. Tüketici ise yumurtaya 35 kuruş ödüyor. Sorunun çözümü bellidir. Örgütlenmeyi güçlendirmek, bu yolla üretim planlaması yapmak, üretici maliyetlerini düşürmek, destekleri artırmak, hem üreticiyi korumak hem tüketicinin makul fiyatlarla ürün tüketebilmesini sağlamak" diye konuştu.

Özellikle buğday ve arpada hasat devam ederken, böyle bir karar verilmesinin iç piyasayı olumsuz etkileyeceğini belirten Bayraktar, hayvan ithalatının besilik ile sınırlandırılmasını gerektiğini vurguladı. Bayraktar, "2016 yılında karkasa verilen 200 TL'lik besi desteğinin kaldırılacağına yönelik söylentiler de ortadadır. En azından bu destek korunmalıdır" dedi.

Ahmet Hacıncı

Fazıl Yalçındağ

Şemsi Bayraktar